

COSINZEANA

REVISTA ILUSTRATA SAPTAMÂNALA

□

REDACTOR: Dr. SEBASTIAN BORNEMISA

Anul IV. - Nr. 24.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{2}$ an 6 cor.
România 30 lei. - America 3 dolari. - Germania 15 M.

Orăștie, 21 Iunie n. 1914.

Regele Carol și Principele Ferdinand, sosind în Turtucaia. Primarul orașului le oferă pe tavă de argint pâine și sare, în semn de supunere.

— Vezi întretreierul „Cu pâine și cu sare” pe pagina 346. —

NU NE ORBEȘTE LUMINA

și strălucirea dela Constanța, deși e puternică și razele ei se reflectează în mănunchiuri uriașe până dincoace de culmile Carpaților. Sub ploaia ei plină de căldură stăm impasibili, căci prin cordonul armatei române se furizează pe lângă imnul Romanovilor și glasul blânde Basarabii, cu gemetele ei înăbușite, cu graiul ei saturat de slavonească, cu tot amarul și cu toată durerea unor frați scumpi și dulci, cari ni-au fost răpiți odată... Glasul acesta stâns, gemetele aceste înăbușite ne ating mai mult sufletul, decât imnul țarului și ne revoltă în clipa asta, când nu putem uita. Ar fi o lașitate să fie altfel, căci nu suntem popor de zeci de milioane și nu avem țară cu hotare pe două continente, ca să nu ne doară jaful chiar de-acu 100 de ani și ca să nu ne pese, că ni s'a zmuld din sufletul național o floare...

Numai după protestul acesta mut, îi zicem puternicului împărat dela Nord: Bine-ai venit! Neam ospital din fire, te primim, ca pe orice strein, care ne intră 'n casă, cu pâne și cu sare și atâta vreme, cât ți-e gândul pacinic, pe pământul scumpei României fir de păr în cap nu ți se clatină. E mare cinstea ce ni-o faci și mare jertfă ce ni-o aduci, coborând din castelele tale de marmoră, în bordeiele noastre sărace. *Aceasta* o știm prețul și suntem mândri, că ne ții demni de prietenia ta. Am fost doar veacuri deardând desprețuiți, nedreptați și batjocoriți și ni-a fost mult mai vitregă soartea, decât să nu ne bucurăm acum de-o rază de lumină. Dar nimeni nu ne ceară, ca să ne lăsăm orbiți de strălucirea aceasta repentină, ni-

mieni nu ne ceară, ca în schimb unei străneri de mână să uităm lovitura pe care aceeaș mână ni-a dat-o, când am fost slabi și nebăgați în seamă.

Prietinția noi o înțelegem numai zidită pe stimă reciprocă și pe jertfe comune. Până acum însă, puternice țar, tu nu ni-ai stimat îndeajuns și rar ai ținut seamă de dreptele noastre cereri. Și dacă apreciem gestul tău și prietenia ce ni-o oferi, să fii mulțumit, căci aceasta mult este. Strămoșii ne-au învățat doar, ca să ne bucurăm de mărirea oricărui neam, dar nu și de micșorarea noastră să ne bucurăm... De aceea, dacă într-adevăr în sufletul tău cugete bune sălăsluitu-s'au și într-adevăr vrei prietenia noastră, vindecă-ne rana de-un veac și fă să amuțească glasul durerosului nostru poet, care printrer salve de bucurie ale turenurilor românești, ce te salută la Constanța, ne strigă și azi:

*Auzi!... departe strigă slabi
Și asupriți cătră noi:
E glasul blânde Basarabii,
Ajunsă 'n ziua de apoi.
E sora noastră cea mezină,
Gemând sub cniul de Calmuc,
Legată 'n lanțuri e-a ei mână,
De șreang țărând-o ei o duc.
Murit-a?, poate numai doarme
Și-asteaptă moartea dela câni?
La arme,
La arme dar Români!*

Cu pâne și cu sare... După un străvechii obicei, atunci când domnul țării vine de cerefează o provincă sau o cetate oarecare din copriurile stăpânirei sale, — cei din acel colț de țară sau din cetate, îi ies nainte *cu pâne și cu sare, cu semn de supunere...* În luna Maiu regele Carol al României și toată familia a făcut o excursiune pe Dunăre, — oprindu-se la orașele de pe țărmul fluviului. Între altele s'a oprit și la *Silistra și Turtucaia*, orașele nou încorporate țării, cu luarea Ca-

dilaterului dela Bulgari. La întâia vizită ce li s'a făcut de marele rege, — acele cetăți i-au ieșit în cale, prin deregătorii lor, cu mare alaiu și *cu pâne și cu sare...*, semnul supunerii.

Chipul din fruntea numărului nostru de azi, ne arată clipa când regele Carol și principele Ferdinand, debarcând în orașul *Turtucaia*, cel cu majoritate românească, — este întimpinat de primarul orașul oferându-i pe o tavă de argint tradiționala pâne și sare și M. S. Regele tocmai ia din ele...

În paginile următoare arătam alte vederi din excursiune Suveranilor români pe Dunăre, — spre a-și vedea cetățile și supușii.

VIZITA ÎMPĂRĂTEASCĂ DELA CONSTANȚA

Unică în felul ei, vizita împărătească dela Constanța a avut darul să atragă asupra României întreagă luarea aminte a Europei, pentru o zi, două.

Ziarștii dela ziarele mari străine au rămas încântați de ce-au văzut și au avut prilej să admire strălucirea armatei românești și să vadă bogăția de splendoare, cu care aceasta țară a știut să primească pe puternicul țar al Rușilor. Cum în aceeaș zi eră și vizita împărătească la Konopist, ei s'au folosit chiar să tragă paralele între aceste două vizite și apoi se 'ncheie cu concluzia, că România s'a perdut pentru Tripla Alianță pe toldeana.

Au dedus-o aceasta din strălucirea cu care Suveranii români au primit pe țar și întreagă familia sa; din unele momente intime dintre suverani, și din o mulțime de alte amănunte dragălașe și nostime. Fapt e, că România a paradat de data aceasta și par'că înădins a voit să arate toată strălucirea și toată bogăția ei, ca să școată tot mai mult la iveală ce poate și ce are.

A jucat-o scenă superbă și neamul nostru a fost din nou admirat și pizmuți de străini. De politică însă nu se vorbește, că s'ar fi făcut. Rapoartele ziarelor în privința aceasta sunt incomplete și cele ce se scriu de foile străine, sunt aproape nu-

Excursiunea Saveranilor români pe Dunăre: Primirea lor la Silistra. După ce li s'a prezentat și aci pâna și sarea, primarul și ajutorul său, merg înainte, urmași de M. Sa Regele și suita sa, spre lăuntrul orașului.

mai presupuneri și scornituri. Nu se mai vorbește nimic de Basarabia, care, se afirmă acu-s câteva luni, va fi redată României, ca zestre cu Olga ori Tatiana. Nu se vorbește nici de logodna prințului Carol, care, se spune, că din acest prilej va fi publicată oficios. S'au dat toate uitării și se trimbișă numai luxul roșiilor, numai ovațiile furtunoase cu care țarul a fost primit și salutat de Saveranii români. Par'că înadins e scoasă dintre șirele rapoartelor politica și miezul acestei vizite împărătești. Tămnuirea aceasta pe noi ne bucură, căci tocmai ea arată, că în Constanța s'a pus la cale un lucru mare, un lucru de valoare și multumitor pentru noi. De ce să-l spunem dușmanilor? Ca să ne pizmuiască?

□ □ □

Opera dlui A. D. Xenopol.

Se sărbătorește în capitala Moldovei, unul dintre cei mai vechi și mai însemnați profesori ai Universității de acolo: dlul A. D. Xenopol. Ziarele, care-și unesc glasul cu cetățenii lașului, țin să popularizeze această dreptă constatată: dela Dimitrie Cantimir, nu i s'a făcut științei românești o mai mare recunoștere de către străinătate, până

acum, până la data când, domnul Xenopol este numit membru al Institutului din Franța. Și este dreptă această constatare. Dela Dimitrie Cantimir din sec. al XVIII până la dlul A. D. Xenopol în al XX-lea veac... Mult timp s'a scurs de atunci și multe s'au schimbat, în lume!

Țările sau prefăcut, societățile s'au reînnoit, iar în întreaga lume, pe toate drumurile științei se luptă contra sinistrului, înflorătorului și lugubruului: *ignoramus!* Din toate părțile caută a-l înlătură. Și purtătorii de torțe care-l ard cu putere, care caută a-l înlătură, în toate țările sunt preamăriți, sunt zeificați, sunt ridicați la un cult. Iar la noi? Purtătorii torțelor de lumină sunt huliți din societate, bărfiți din presă și obiectul atacurilor tuturor debutanților în publicistică. La noi lăsăm la o parte faptul că nu există o viață științifică, dar nu există nici-un respect pentru cei, cari, încearcă s'o întemeieze, după cum la rândul-le, între acești întemeetori, nu există nici-un respect dela unul la altul. Oamenii noștri de știință toți se dușmănesc și se invidiază. Fiecăruia i se pare că aproapele îi ia înainte, și stăpânit de acest sentiment primitiv recurge la tot felul de atacuri și bărfeli. De aceea nu

există la noi tradiție între generații și generații. Profesorii noștri de filozofie care mai de care caută să-l întunece și să-l dea uitării pe Vasile Conta. Nicăeri nu este citat de acești profesori, în metafizicile lor nebuloase. Învățațul Hașdeu este astăzi trecut la indexul oamenilor care-și pierd, cu vremea, din actualitate; iar dl A. D. Xenopol, până astăzi a fost unul dintre scriitorii români cari numai încearcă a face știință apuseană. O! prea este mare răspunderea noastră, față de aceste rătăcirii grave. Prea este mare! Dacă între unii profesori și învățați se motivează o urmă de atitudine negativă față de acești mari dascăli ai științei românești, ea nu este și nu poate se fie motivată în spiritul tinerimei, care trebuie să se formeze în cultul față de înaintași. Prea suntem un popor tinăr în ale științei, ca să dăm uitării, așa de ușor, oameni învățați, ca Vasile Conta, B. P. Hașdeu și A. D. Xenopol. Și de aceea zic, a fost foarte bine făcută apropierea între marele istoric de altădată și dl Xenopol. Ea este calvarul oamenilor de știință din România, este marea dramă a acestor oameni. Ori cât timp ar fi trecut dela Cantemir și până astăzi, față de oamenii de știință noi am rămas aceiași: ca public indiferenți, iar ca specialiști negativi. Oamenii noștri de știință de astăzi trebuie să alerge, ca și Cantemir, peste granițele țării, pentru a fi înțeleși și apreciați. Dincolo de hotare, ei găsesc inimii mai calde, suflente mai deschise și primiri mai bune.

În adevăr, cine știe recunoaște astăzi în România pe dl Xenopol, ca filozof? Cine, vă rog? Tinerimea crescută în fumurile de țigară a profesorilor ei? Sau profesorii aceștia trăiți în aplauzele deșănțate ale acestei tinerimi? Este destul ca dascălul să nege, pentru ca tinerimea să afirme. Așa s'a întâmplat cu dl Xenopol. Dela apariția *Principiile istoriei* au trecut 15 ani și nici până astăzi dsa, nu este recunoscut în țara noastră, cum este recunoscut în apus, ca marele me-

Un prințisor ștegar... E prințisorul Nicolae, fratele prințului Carol al României, băiat de vreo 12 ani, foarte viu și neastâmpărat. Și din prilejul vizitei țarului la Constanța și-a arătat bravura: s'a luat la luptă cu țarevișul, băiat mai mic ca el cu vreo doi ani, și atâta l'a boxolit și l'a hărțuit, până s'a dat rusul bătut de acest argint viu românesc. — Chipul de aci ni-l arată în societatea fratelui său prințului Carol și a miniștrilor Constantinescu și Angheliescu, în excursia pe Dunăre a familiei regale. În Siliștra, cei doi miniștri doresc să se fotografieze împreună cu prinți, ca scumpă suveniră a întâii lor veniri în această cetate. Prințul Carol înțelege valoarea ideii, dar Nicolae nu vrea să stea. El să zburde liber, nu să stea supus năntea unui — fotograf. Abia dacă fratele său l'a prins de umeri și l'a ținut locului, l'au putut prinde și pe el în chip...

todologist istoric și ca marele filozof sociolog. Pentruce? Pentrucă dascălul a negat, iar tinerimea a afirmat. Și doar să nu credeți, că vorbesc impersonal, fac... *mea culpa*. Da, o fac, deși cam târziu. O fac cam târziu pentrucă tocmai târziu am cunoscut acest merit al dlui Xenopol. Și nu sunt eu de vină, este societatea în care am trăit, și în care dsa ca filozof nu există, dar în care m'am ridicat mai sus și am privit nu cu ochelarii societății, ci cu ochii mei și... am văzut. Și mă rog Domnului: dă Doamne, mai mulți tineri, ca mine, care să dea

ochelarii societății la o parte și... să vadă. Ce clar ar fi lumina cerului deasupra țării noastre.

Da, îl cunoaștem pe dl Xenopol ca istoric, dar ca mare om de știință — nu! Iată parcă este eri, când m-am apucat să cetesc cele 12 volume asupra Istoriei Românilor. Eră iarnă... Și-mi eră frig... Și o ceteam ca să mă încălzesc... Și în adevăr că m-am încălzit. Din toate frământările neamului meu, se aprinsese o flăcără în odaia mea rece și ea ardea cu putere. Viscolul de afară nu ar fi fost în stare să o stingă, iar eu, ori-cât m'ași fi aflat în mij-

locul flăcărilor, nici când nu aș fi ars, ci din contră, mereu renășteam. Și am cetit mai târziu *Domnia lui Cuza-Vodă*, acel model clasic de monografie, și am terminat-o de cetit într'un amurg de seară liniștită. Pe când pe cer soarele apunea la apus, Cuza-Vodă, răsărea la răsărit, pe fresca trandafirie a zării. Și am cetit mai târziu *Istoria partidelor politice din România*, și din ea pe lângă altele, m-am ales cu o învățătură pe care mi-am prefăcut-o în crez politic: anume, că partidele politice și în deosebi cel conservator, luând naștere în țară la noi, din interese personale, din nimic, ele se vor întoarce de unde au venit: în nimic! Și câte cărți nu am cetit scrise de marele istoric A. D. Xenopol!

Dar, vă spun, de d-sa ca filozof nu auzisem. Mare mirare mi-a produs și totdeauna o muștrare de conștiință, atunci când l-am văzut citat, pe lângă alți învățați streini, de călăuza mea în ale sociologiei, de învățatul francez C. Bouglé. A! Val de val au trecut furiile de revoltă prin sufletul meu. Și, ca întotdeauna, de câteori mă simt mic față de mine însumi, m'am gândit multă vreme la greșala pe care o făcusem până atunci. Am căutat să-mi repar greșala, am cetit cu atenție de două ori *Principiile Istoriei*, am străbătut cu aceeași atenție toate comunicările făcute la Academie, toate articolele scrise în aceeași chestiune, — dar degeaba! muștrarea de conștiință nu dispărea. Și acum, ca un vinovat al societății, vin să cer iertare dela dvoastră. Dă Doamne, să am urmași! Dar tare mă îndoiesc de ei, căci spiritul societății românești, este același dela D. Cantemir până la A. D. Xenopol. — Și astăzi marele învățat este unul dintre filozofii mei iubiți. Oricâte învinuiri i s'ar aduce, ca cele din *Convoorbiri Literare* pe 1904—1905, ca cele pe cari i le aduc mulți învățați străini, și mai ales ca cele pe care i le aduce Bernheim, căutând să distrugă întreaga teorie a dlui Xenopol prin

această afirmație: că în natură, nu există fapte succesive și coexistente, căci un fapt succesiv într-o anumită împrejurare, poate deveni coexistent într'alta; oricâte de acestea i s'ar aduce, eu nu-l pot uita, eu îl ridic la un cult, ca pe toți autorii cu care-mi mângâi zilele. Așa să facă toți oamenii culți din țara românească, și aceasta ar fi o sărbătoare adevărată a ma-elui nostru învățat și începutul unei vieți nouă.

Iar acum, când dsa se află la o vârstă înaintată și cu un trecut așa de glorios, să nu uite, că mai este dator față de noi Românil, cu o carte: *Psihologia poporului român*. Dacă dsa a distrus o carte a lui G. le Bon, care trată despre psihologia popoarelor; dacă Emile Faguet a făcut același fapt față de Alfred Fouillee, suntem s'guri, că față de lucrarea dsale, nu se va putea ridică nimeni, având ca temelie cunoașterea istorică a poporului nostru, iar ca ajutor și sinteză, filosofia clară, a unui fiu al acestui popor.

Radu S. Dragnea.

□ □ □

MOARTEA LUI POMPILIU ELIADÉ

Dispariția distinsului bărbat de știință din sânul nostru, a stârnit jale și durere printre toți Românil de bine și ne ținem și noi de datorie să dăm după „Flacăra” unele amănunte din vieța acestui bărbat.

Pompiliu Eliadé s'a născut la 13 Aprilie 1870 în București, și a făcut studiile liceale la Sf. Sava, cele universitare la universitatea noastră de aci, distingându-se atât ca elev, cât și ca student. A și fost cel dintâiu din seria noastră, care în urma unui strălucit concurs, a obținut bursa universitară Hillel, pentru a studia la Paris limba și literatura franceză. La Paris a fost admis ca elev al școlii normale superioare, unde grație aptitudinii sale extraordinare și-a câștigat repede simpatia colegilor și a profesorilor săi. În acest mediu prielnic a avut ocazie să cunoască și să-și însușiască adevărată cultură franceză, aceea cultura,

care constituie gloria spiritului francez și floarea civilizațiunii omenesci, pe lângă care mulți alți compatrioți de ai noștri treceau fără măcar să o bănuiască, aducând cu ei la întoarcere în țară cu totul alteceva, drept cultură franceză.

După o temeinică pregătire și în baza memorabilei lucrări „De l'Influence française sur l'esprit public en Roumanie”, obțină cu un deosebit succes titlul de dr. în litere.

Cu hotărârea în suflet de a-și pune cunoștințele câștigate în serviciul țării, se întoarce la București în 1898.

Catedră universitară de limba și literatura franceză, de pe care să-și spună cuvântul tineretului și publicului doritor de a se orientă în literatura și cultura franceză, nu există. Spiritul neastâmpărat al său nu putea aștepta, și Eliadé începe propaganda extrauniversitară, printr-o serie de remarcabile conferințe, ținute la Ateneul Român, la cari alergau și tineri și bătrâni, pentru a ascultă pe tânărul învățat, dotat cu un extraordinar dar de a vorbi.

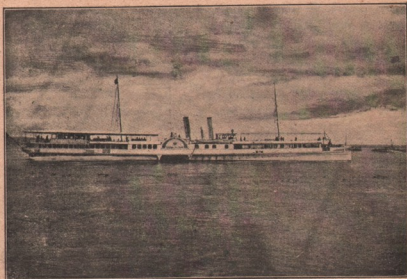
La 1901 înființându-se la Facultatea de filosofie și litere din București, o catedră de limba și literatura franceză, Eliadé a fost numit titularul ei, ilustrând-o la început ca agregat, iar dela 1904 ca profesor

până anul trecut școlar, când și-a luat un concediu pentru a-și putea continua studiul său „La Roumanie au XIX. siècle”, din care apăruse primul volum la 1905.

Și nu și-a petrecut concediul degeaba. Cu toate că eră bolnav, a redactat volumul al doilea, publicându-l câteva săptămâni înainte de a se duce pentru totdeauna dintre noi.

Ca profesor de limba și literatura franceză, Eliadé și-a dat seamă de rolul unui astfel de profesor. Numărășorii săi elevi și eleve le-a fost un lămurat mentor întru cercetarea comorilor literare și culturii franceze, recomandându-le pentru a se putea servi de ele într-o îmbogățire și perfecționarea propriei noastre literaturi și culturi. A fost o continuare a muncii începute prin conferințe publice la Atheneu. De altfel curentul francez eră de mult pornit, lui Eliadé îi incumbă numai datoria de a-l limpezi și îndreptă. Pe cât omențește posibil și într'un timp așa de scurt, Eliadé a căutat să se achite în mod neșovăitor de această datorie. E rândul elevilor săi să continue munca începută de profesorul lor.

Eliadé nu s'a mărginit însă numai la munca de profesor ex catedra. A publicat și o sumă de lucrări de valoare, izvorite toate din dorul de a ne face cunoscuți străinătății, de

Iachtul regal român „Ștefan cel Mare”, cu care a făcut regele Carol și familia regală, excursiunea pe Dunăre. E aproape la fel cu iachtul „Standard” cu care a venit țarul Rusiei în România, — doar că nu așa de mare ca acela.

O plimbare cu barca pe Dunăre. S'a pus pentru augustul excursionist un fotel în luntre și așa e dus la plimbare de văslași isteți.

a ne analiză pe noi pentru a ne cunoaște și îndreptă, și scrise într'un stil caracteristic talentului său, de un rafinat cauzez francez, care-l ajută să-și mascheze vasta-eri erudițiune.

În limba română a publicat, în afară de o sumă de articole, la 1900 „Filosofia lui Lafontaine“, la 1903 o serie de lecțiuni ținute la universitate, la 1909 un foarte documentat raport asupra stagiunii teatrale 1908—1909, iar la 1912, în editura *Flacării* acel magistral studiu asupra lui Maeterlinck.

În limba franceză publică în afară de „De l'influence française sur l'esprit public en Roumanie“ și două volume din „La Roumanie au XIX siècle“, 3 volume de „Causeries litteraires“ și două articole: „Gergoire Alexandresco et ses maitres français“, în *Revue des Deux Mondes* din 1904 și „Les premiers Bonjouristes“ în *Buletin du congrès pour l'extension de la langue française*, 1905.

Academia din Paris i-a primit primul volum din „La Roumanie au XIX siècle“, iar Academia Română l-a ales la 1912 membru corespondent, distincțiuni date profesorului și omului de științe meritos.

Când anul trecut în timpul războiului balcanic în ziarele franceze nu se găsiu și nu se publicau decât cele mai grosolane injurii la adresa noastră, Pompiliu Eliade, care tocmai eră în Franța, printr'un în-

semnat articol a dat printre cei dintrăi semnalul unei lupte pentru o mai dreaptă apreciere a noastră și a cauzei noastre în presa străină. O frumoasă dovadă de sentimentele, de care eră animat și condus în chestiile mari ale țării.

Nu eră și n'a fost niciodată străin de trebile publice. Membru devotat al partidului liberal, a fost ales deputat la 1907 și numit membru în Consiliul Permanent al ministerului cultelor și instrucțiunii publice. Din demnitatea de deputat a trebuit să demisioneze, fiind numit în urmă director general al teatrelor, la noi post politic, din care însă Eliade a știut să facă un

post în care ar fi trebuit să rămână și după căderea guvernului liberal. Dacă teatru nostru național a luat în timpurile din urmă un avânt deosebit, dacă s'a încurajat literatura dramatică națională și dacă s'au încurajat traducerile bune din cei mai de seamă autori dramatice străini, în bună parte este meritul lui Eliade.

A avut colegul nostru Eliade o viață scurtă, dar frumoasă, o viață rodnică, intensiv trăită.

Soției și celor doi copii ai săi le lasă moștenire un nume, care va fi pomenit totdeauna cu evlavie, iar noi rămânem cu durerea de a se fi stins prea de timpuriu.

Odihnească 'n pace!

S. Mândrescu,
Profesor la Universitatea
din București.

□ □ □

Gelozia cânelui.

Un iubitor de animale spune următoarea povesté duioasă, care arată și ea, că de fapt animalele înțelege și simt și ele, într'o măsură destul de vădită și pentru om.

Sunt de atunci vreo patru ani, spune povestitorul. Aveam în curte un câne mare și frumos, care sămănă mult cu un dog, cânele zăvod cu botul mare. Eră îngrijit foarte bine și totdeauna chemam un bărbier să-l tundă, ca să fie mai puțin năcăjit

O plimbare pe Dunăre cu șalupa. E M. S. regele Carol și familia, la gurile Dunării, la Galați, unde făcând o pauză mai bună, a făcut și o plimbare cu șalupa pe fluviu.

de pucei. Eu îl iubeam foarte mult și unde mergeam, el trebuia să vie după mine. Mai tot timpul când eram liber, mă ocupam numai de el, alintându-l și dresându-l la fel și fel de lucruri. Îl învățasem în cele din urmă, să prindă puii de găină cari scăpau, fără să le pricinuiască cel mai mic rău, — fiindcă avea o iscusință deosebită, ca și pentru prinsul broaștelor! Mi-eră așa de drag cănele acesta, încât credeam, că niciodată nu voi putea să mă mai despart de el.

El eră acum în marea fericire și cu îl iubeam și-l răsfațam mult. Dar iată ce se întâmplă:

Într'o zi — aproape pe neașteptate — veni un unchiu al meu, care este ofițer de marină, pe un vapor român. Venea dintr'o cale făcută la Smirna și aducea cu dansul două pisici foarte frumoase de India, care semănau perfect cu puii de tigru și pe care le cumpărase destul de scump dela un negru. Spre bucuria mea, și după rugămintile mele, una din aceste pisici ne fu dăruită nouă.

Din acea zi, dragostea mea pentru căne scăzui, în schimb însă, iubeam pisica și țineam la ea după cum vrednicia. Acum, de câte ori o vedeam pe Cato, — căci așa o chemam pe tigresă, — o chemam pe nume și ea se învățase atât de repede cu mine, că din câteva sărituri eră la mine și se urcă pe umărul meu. În acest timp, cănele mă plictisea oarecum și pentru el nu mă găseam un minut ca să-l mai mângâi. Bietul căne! Parcă știa el că 'toată această schimbare nu vine decât din partea pisicii. Parcă știa, că ea e vina, căci de câte ori o vedeai, săria să o înșface.

De câte ori mă vedeai cu pisica în curte, începea să latre tare și să măreie tăvălindu-se la picioarele mele. Dacă vedea că eu nici nu-l bag în samă, atunci începea să sară pe mine și cu gura mă trăgea nervos de haine, până când fugeam în casă, ca să scap de el. Ajunsesse foarte năcăjit din pricina aceasta și într'o zi, când mă văzui din nou cu Cato

în brațe, îmi rupse haina pe deaintregul.

De atunci am început uneori să-l pișc cu nuiaua, căci ajunsese gelos la culme și'eră cel mai mare dușman al bietei pisici.

Într'o zi o prinsese la un colț și voia să-i răzbune pe ea și să-i verse tot focul și numai lătrăturile lui amestecate cu strigătul de ajutor al pisicii, mă făcură să intreviu la timp și să-i despart, căci altfel s'ar fi încins o luptă, în care nu se știe cine ar fi eșit învingător. E drept că și frumoasa Cato eră destul de mare și ageră, cum de altfel sunt toate pisicile asiatice.

De când cu această întâmplare, nu c'lam urit, dar nu mi-am plăcut aproape deloc cănele. În cele din urmă slăbise foarte mult și gelozia lui cea mare o vedea în toate chipurile posibile.

Într'o zi după amează eu pleacasem de acasă în ceva treburi, spunând servitorului, să aibă grijă de tigresa Cato. M'am întors aproape pe înserate, când servitorul mă întâmpină cu un aer, care da de bănuț. Îl întreb ce are să-mi spue? Și atunci cam cu teamă începe să băguiască, nu știe cum, dar Cato a murit. Rămăsei trăznit în loc, neștiind nici ce să mai întreb. În cele din urmă mă duse în parc, la locul unde zicea că a văzut pe biata pisică moartă și ne oprirăm în fața unui boschet unde eră o cursă pentru pisicile cari aveau obiceiul să ne viziteze pe furis. Mă zgudui gândul, că poate se prinsese singură în cursă, fiind atrasă de momeală. Dar părerea mi-o spurberai repede, căci intrând în boschet — nu putui să-mi opresc o lacrimă la vederea celor întâmplare. Sărmana Cato! Eră moartă, cu ochii mari lucioși deschiși, iar împrejurul ei un lac de sânge, care provenea din niște răni teribile făcute pe tot corpul ei. O luptă teribilă avusese loc acolo, căci împrejur toate crengile erau rupte sau culcate, și pe jos eră numai praf. Unghiile pisicii erau roșii de sânge și gândindu-mă, că a fost omorâtă de vre-un semen de-al ei, avui o măgulire egoistă, că duș-

manul nu a scăpat tocmai teafăr. Și totuș eram nedumerit de această moarte neînțeleasă. Pentru un moment mă liniștii și puseu în se îngroape acea frumșete de pisică chiar în acel loc. Avea o blană atât de mătasoasă și frumos colorată, că nu te-ai mai fi săturat privind-o.

Credeam totul trecut, când — după cină aceiaș servitor vine și-mi spune, că a chemat cănele să-și ia porția și nu a primit nici un răspuns.

Îmi luai lampa electrică și începu să-l caut deocamdată în curtea casei și aveam de gând să îl caut și în parc. Mă dusei la culcușul lui, strigându-l pe nume. Nu primii nici un răspuns. Luminai înlăuntru și vai... eram cât pe aci să scap lampa din mână. Bietul căne! Soarta lui mă lovide atât de crud și pe mine, că recunoșteam acum, că făcusem o mare greșală purtându-mă astfel cu el. Ce voiți să vă mai spun? Eră fără vieță, plin de răni săngerânde pe tot trupul! Oh! Dar acum pricepeam toată afacerea și nenorocirea eră deplină. Îmi dădeam bine seama de cele ce se întâmplase. Cănele găsise pisica în parc și gelozia lui cea mare dictându-i ce trebuia să facă, s'a repezit la ea și după o luptă teribilă pe vieță și pe moarte, a eșit învingător.

Ducându-se apoi până la locuința lui și-a dat sufletul.

Iată deci cum până și un animal se face ucigaș din gelozie.

RÂNDURI MĂRUNTE

Plante cărora le place carnea.
Minunățiile acestea nu se prea văd pe la noi, ci mai mult prin locurile calde, unde trăesc animale și plante mult mai felurite decât prin locurile noastre. Plantele dela noi își caută hrana în pământ și în aer, fabricându-și în frunze ce trebuie trupului lor. Totuș se găsește și pe la noi o buruiană numită Otrătelor de apă, ce trăiește în apele stătătoare și care pe lângă frunze subțiri ca de mărar, mai are și niște băscuți cu un că-

păcel, ce nu se poate deschide decât din afară înlăuntru. Un răcușor sau cine știe ce alt animal de apă, intrând în această cursă, nu mai poate eși. El moare înăbușit, putrezește și carnea lui e suptă de niște perșori pentru hrana plantei.

Tot cam așa e și planta Nepentes ce trăiește în Asia și Australia. Unele din frunzele cele mari au la capăt un vas lungureț cu acoperiș. Insectele ce cad în el, își găsesc acolo mormântul și nu rămâne nici urmă din ele.

Alte plante prind chiar muște vii, cum povestește Creangă, că făcând când eră la școală și învăța psalterea. Planta numită Dionaea din America de Nord are frunzele așa făcute la capăt, încât seamănă cu o carte deschisă. Când o insectă sau o muscă se pune pe această parte a frunzei, cele două jumătăți se închid, musca e prinsă și e gata, căci nu rămâne din ea decât pielea.

În sfârșit sunt plante din locurile secetoase ale Marocului și Portugaliei, care au frunzele și trunchiul presărate cu niște perșori, din cari ies picături cleioase. Se suie o furnică sau o altă insectă pe frunză, își înclipe picioarele și apoi aripele, cum se înclipe musca pe hârtia cleioasă, ce se pune vara în casă. Odată lipite, planta dă din ea un suc, ce trage din insecte partea cărnosă, lăsând numai pielea.

Moartea pământului. După calculația unui matematician francez, în timp de mai puțin de 2 milioane de ani va încetă orice viață de pe fața pământului. Moartea planetei noastre va fi provocată de frig. La această presupunere au ajuns și alți savanți, dar acum e pentru prima dată, când calculele unui învățat dau un termen atât de scurt vieții pământului. Veronnet a făcut acum de curând în Academia de științe a Franței o comunicare despre tema aceasta, întemeindu-și concluziile pe faptul, că soarele se micșește și se răcește pierzându-și în continuu din energie, așa că azi căldura lui se scotoțește la 6200 grade. Pe baza aceasta, după anumite calcule, dânsul statorește temperatura pământului cu 16 grade în comun, iar la evcator cu 34 grade.

Veronnet susține, că înainte cu 2 milioane de ani, soarele a răspândit asupra pământului o căldură cu mult mai mare decât acum, atunci temperatura pământului în regiunile polare a putut fi de 90 căldură și în anul timp, adecă cu 2 milioane de ani mai înainte, s'au ivit pentru primadată vietăți pe pământ, mai întâi la poli. După părerea aceluiași savant, razele soarelui peste două milioane de ani se vor răci atât de mult, încât căldura mijlocie a pământului nu va fi decât 0°, și aceasta va fi moartea pământului. Așadară viața pe pământ se estinde numai pe patru milioane de ani, iar noi, cei de azi, am fi tocmai în mijlocul duratei de viață a pământului. După calculele lui Veronnet, planeta Mars s'ar fi răcit de mult, așa că pe această planetă nu mai pot există vietăți.

Contrar acestor păreri, vestitul, astronom Camil Flamariion susține, că viața pământeană ar fi mai veche de 20,000 de sute de ani și că Mars nu s'ar răcit, iar viața pe suprafața acestei planete ar fi în floare.

Ce-ți mai aduce și cocostărcul!. Un tânăr muncitor dintr'o fabrică americană, Iohn Howardot, înainte cu vre-o patru ani eră foarte îngândurat. Cu tot prețul voiă, ca să se însoare, dar de unde puteă el să țină casă și masă cu nevasta, când plata îi eră o nimica toată? Într'o bună zi intră la directorul întreprinderii, să-și povestească năcazul și apoi să-i spună, că el pleacă din lucru, se duce doar dă undeva de-un câștig mai bun. Directorul se uită mirat la el și fiindcă eră un lucrător foarte bun, se încercă să-l înduplece să rămână; întâi cu vorba, mai apoi cu promisiuni:

— Știi ce? îi zice directorul. Rămâi la noi și eu îți măresc plata cu un dolar. Vei avea deci, doi dolari pe zi.

— E puțin și atâta, dle director. Ce fac eu cu doi dolari, de-mi va da Dzeu o droaie de copii?

— De copii ți-i teamă?.. Apoi fi pe pace, însoară-te numai, că iacă eu îți dau în scris, că de fiecare copil ce ți se va naște îți ridic plata cu — o jumătate dolar.

Zis și făcut. Howard s'a însurat. Nu trece un an și muncitorul în-

științează plin de bucurie directorului, că dăruindu-i Dzeu un băiat, așteaptă numai decât urcarea plății cu 50 cenți la zi, conform învoielii. Și i s'a ridicat plata îndată la 2 dolari 50 cenți. Peste un an și jumătate fericitul tată înștiințează:

— Dle director, mi s'au născut doi gemeni, sunt foarte voios, rog aduceți-vă aminte de promisiunea...

Nu uitați însă: sunt doi, prin urmare, știți dvoastră: urcare după.

Directorul se cam scărpină după ceafă, dar a dat și cei 3 dolari 50 cenți la zi.

Cum la un an și jumătate se repletează povestea cu gemenii, când directorul cade în desperare, — că de-o merge tot așa, cu perechea, lucrătorul ăsta va ajunge să aibă leafă mai mare decât el. Dar ce eră să facă, a plătit muncitorului și 4 dol. 50 cenți la zi, adecă 27 dolari la săptămână.

Când mai deunăzi, harnicul irlandez dă de știre, că iarăș l'a cercetat cocostărcul, directorul surprins și îngrozit, cu vocea tremurând de emoție, l-a întrebat:

— Pentru Dzeu, doară nu ai iară doi?

— Nu, — răspune fericitul tată, — acuma am... trei! Doi feciori și-o fată. Și Dne mulțămescu-ți, atât copiii cât și mama lor, sunt sănătoși ca trunchiul...

Directorul fabricei nu și-a călcat cuvântul. I'a dat lui Howard de fiecare gemen jumătatea de dolar, dar a declarat, că-și retrage promisiunea și pe viitor nu mai e aplicat a solvi speșele de vizită obraznicului cocostărcul...

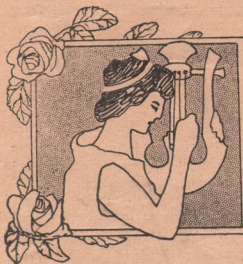
Fericitul tată, — cu opt copii și șase dolari la zi, — s'a mulțumit și cu atât.

După acestea mai zică cineva, că nu-i bun și cocostărcul!

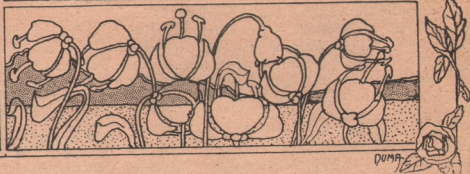
1 lună de zile gratis

primesc „Cosinzeana” acei, cari, ne-având această revistă, trimit deja acum abonamentul pe jumătatea a doua a anului. Li s'z trimite pe de-a supra numerii din Iunie!

PAGINI LITERARE

PRIBEGII

— AMINTIRI DIN BULGARIA —

— Ahmet! Ahmet! strigă bătrânul speriat din somn și răsuflând greu așteptă răspuns.

— Ahmet! Ahmet!. strigă a doua oară bătrânul Abdulah, în timp ce mâile căutau dealungul patului pe Ahmet, copilul lui iubit, singurul pe care îl mai avea.

— Ahmet, n'auzi? șopti când îl găsi și îl cutremură ușor, ca să se deștepte.

— M'ai strigat? răspuse Ahmet, deșteptându-se. Încrucișându-și picioarele sub el, bătrânul ascultă în întunec. Cu o mișcare obicinuită își mângăie barba albă, rară, își potrive turbanul pe cap și îndreptându-și ochii spre geam câtă să lămurască cele ce se petrec afară, în noapte.

Muzici și chioate de bucurie răsunau în noaptea aceea în orașelul bulgăresc. Se mărita fata primarului și el ținuse să facă petrecere mare, mai ales că în Dumineca aceea sărbătoreau și „Ziua Șipcăi“.

Ahmet se așeză și el într'un cot și ascultă muzica, dar gândurile lui umblau departe, călătoreau spre malurile pline de soare ale Bosforului, spre țara lui, în care plecaseră toți Turcii din partea aceasta mult-toasă a Bulgariei, după ce și-au vândut pământ și case pe nimic aproape.

Cum ar fi plecat și el dacă ar fi fost singur! Bătrânul însă țină să moară în locurile acestea de care îl legau amintiri mărețe, unde-și petrecuse tinerețea, gustase toate fericirile mării, stăpânise, iubise și luptase. Nimic nu-l mai putea urni din loc, nici mizeria, nici batjocura, căci el aici, pe locurile acestea, la poalele Balcanilor trăise și când îl învăluia tristețea se ducea la Tabia turcească de lângă orașel, unde sta ciasuri înțregi și se ruga lui Allah și plângea la mormintele tovarășilor lui de lupte.

Zi cu zi, după ce s'au așezat Bulgarii stăpâni, se văzu despoiat de toate câte le avea, zi cu zi își bea cupa amarăciunii, fără să se plângă nimănui și nu știa nimeni de-i fericit, ori suferă ceva Abdulah.

Singur rămăsese acum și dacă nu l'ar fi avut pe Ahmet, cine știe dacă nu murcă de foame într'o zi în

căsuța lui cu ziduri înalte de piatră, cu metereze, ca o cetate de apărare, ascunsă privirii trecătorilor.

Unul lângă altul, tatăl și copilul visau, dar gândurile lor erau așa de deosebite! Bătrânul se gândea la trecut, Ahmet nu avea nici o legătură parcă cu trecutul, unde nu mai stăpânea Allah. Acelaș sânge curgea în vinele lor, și dacă n'ar fi avut amândoi aceeaș sete de răzbunare, ai fi zis că sunt doi străini. Amândoi însă erau buni cântăreți și sara când soarele apunea deasupra Balcanilor, amândoi se urcau în foșorul casei și cântau lui Allah!

Muzicile se azeau tot mai limpede în noapte. Bătrânul ascultă cu teamă, parcă ar fi vrut în noaptea aceea să fie departe, departe în pământ, aproape de Allah.

Ahmet se sculă și deschizând ușa eși în cerdac. Sorbi aerul răcoros al nopții și ridicându-și ochii spre cerul plin de stele, părea că se roagă.

Și deodată i se pără, că cineva bate la poartă. Avu o tresărire și așteptă. Ciocăniturile se repetară rezezi, puternice și cineva strigă: „Abdul, bre, te chiamă primarul.“

Bătrânul se dădu jos din divan și eșind în cerdac răspuse scurt: „Ce vreă?“

— Să cânti!

Știa bătrânul, că dacă nu se duce, e rău de el, și coborând scările, deschise poarta grea de stejar și fără să spună o vorbă străjerului îl urmă, sprijinindu-se într'o veche cărje, călcă cu băgare de seamă printre petrele de cer drum.

Nunta eră în toiu ei. Toți îl așteptau cu nerăbdare pe Abdulah, căci n'au mulțumire mai mare Bulgarii, și nu se face nuntă la ei, fără ca să se cânte „Căderea Plevnei.“

Un cântec plin de jale, pe care cine știe ce cântăreț nfericit l'a cântat întâia oară, preamărind pe Osman-pașa și plângându-i înfrângerea în care și-au găsit moartea atâția creștini și otomani!

— Să ne cânti Abdulah, zise primarul. Fără să aștepte să fie rugat a doua oară, bătrânul începă cântecul plin de durere, pe care îl ascultau toți-toți, cu lacrimi în ochi.

Cât a cântat bătrânul, cine știe; toți însă știu că în noaptea aceea un fior i-a străbătut pe toți, căci niciodată nu pusese atâta patimă în cântecul lui.

...Apoi a tăcut. După el cântă Chiril, un bărbat ca de treizeci și doi de ani, — care lucrase mult timp pe la noi, — *Hubovo Rumania* (Frumoasa Românie), și pe fețele tuturoră apără un zîmbet de fericire.

Nebăgat de nimeni în seamă, bătrânul s'a retras și ajungând acasă, tulburat de amintiri, se așeză pe divan și rămase mult timp gânditor.

Se simțea umilit bătrânul, străin se simțea pe locurile unde copilărise. În clipa aceea vedea el că degeaba zăbovise la poalele Balcanilor, după ce muriseră și plecaseră toți ai lui într-o lume mai bună și mai blândă.

Un gând nou prindea putere în mîntea lui și ca întinerit cu douăzeci de ani, se ridică de pe pat și-i spuse scurt lui Ahmet: „Scoală Ahmet, mîne plecăm departe...”

...A doua zi, bătrânul și-a vândut casa lui veche, de modă turcească, puțin pământ ce mai avea, și după ce și-a văzut pentru ultima oară Tabia lui iubită și și-a luat rămas bun dela locurile unde stăpânise Allah odinioară, s'a urcat în carul lui tras de doi bivoli și amândoi au pornit la drum lung, ca niște oameni fericiți, că se apropie de o țară mai bună și mai primitoare...

V. Savel.

Am să mă 'ntorc...

Acetiași femei.

Am să mă 'ntorc la toamnă, când se scutur
Frunzele bolnave pe cărare,
Când cerul pare-o aripă de flutur
Zmulsă, — și-aruncată peste-o floare.

Am să mă 'ntorc la toamnă, când pustiu
Dă firii sărutarea cea din urmă...
Când zările își pregătesc sicriul
Să 'nchidă 'n el tot farmecul ce-l curmă.

Am să mă 'ntorc, când vântul plânge, geme,
Și sueră 'n ferești, ca un haiduc,
Când înfloresc în straturi crisanteme
— Și-un braț țixit cu flori am să-ți aduc.

Impodobind cerdacu-ți solitar
Cu mari buchete albe, parfumate,
Să stai în el, cum stai într'un altar
Plin de lumină și singurătate,

Pătruns de jalea clipei trecătoare
Te voui privi cu sufletu 'n lumină
Și-mi vei părea, că ești și tu o floare
Uităată, rece, tristă și străină!

D. IOV

În vagonul de clasa treia

de DEMETRIUS

Nici șuerul prelung și puternic al locomotivei, oftat pe care satele în noapte, ca sub nori de păcură îi azeau sfășietor și desnădăjdii, nici el și nici zdruncinul și legănarea neîntreruptă ale vagonului de clasa treia nu-l trezeau din somn pe Stan Vovidenie. Băuse mult, lacom, țărânul acesta tânăr, fără barbă, fără tulle de mustăți, cu fața rotundă și rumenă de flăcările băuturii și cu capul, ca un pepene verde. Mai dormea lumea în vagon, în fel și chipuri, pe bănci, nu ca Stan Vovidenie, pe jos, lespede, cu capul încreșinat scândurii tari, scuipate, gloduroase.

Când se opreă trenul prin stații, pasagerii vagonului de clasa treia se mișcau pe locuri, unii se deșteptau, încercau să privească în noaptea neagră. Un student strămbă din nas de cât ori da cu ochii de nenorocitul întins pe podele. Duhoarea de rachiu eșită din horcături și în șuerături de pe gura lui Stan, îl scutură de scărbă până și pe un jandarm, care moștăia sprijinit de pușca lui scurtă. Un ovreiaș, funcționar comercial, retras într'un colț crăpă în dinți necontent semînțe de dovleac.

Parcă la nesfârșit avea să meargă trenul, vecinic trecând prin stații necunoscute de care nimeni n'avea nevoie, și par'că noaptea n'avea să se mai sfârșească! Zgomotul încheeturilor trenului, ciocniti, trancănitul lui par'că rosteau: „totdeauna! totdeauna!”

— Popeștii-Mari! se irosi în noapte glasul conductorului.

Patru glasuri deosebite: puternice, înțepate, învăluite și limpezi de bași și de primadonă zburară către ferestrele vagonului. O ceată de patru inși, două cucoane și doi domni rași, actori năvăliri într'un vuet de răsete și de vorbe printre ceialați pasageri. Dela un fund la altul călătorii din vagonul de clasa treia se mișcară, se treziră. Numai Vovidenie își clocotea neîntrerupt între fălcile deschise ceaunul de mămăligă, silii să fiarbă în flăcările alcoolului.

Fără sfială, noii veniți, vorbeau, râdeau, ca în casa lor, veseli ca la un ospăț. Trupa de patru avusesse succese, aveau bani, și se duceau acum cine știe unde, de-acolo s'o pornească iară, poate fără bani, fără bucheana cu costume, singura pentru care arătase grija, și-i căutase un loc ferit de inghesuală.

Vârștnicul trupei, cel mult om de trei zeci de ani, privi pe rând și scurt pe toți pasagerii, și după ce par'că-i citise ca pe toate rândurile unei pagini, se așeză între ai lui. Pe omul care horcăia pe scânduri încă nu-l văzuse. Când îl zări, se ridică dela locu-i, se apropie, se plecă peste el. Văzându-l că întârzie, una din coconițe întrebă:

— Dar ce ai descoperit așa de interesant. De ce vrei să-l deștepți?

— N'aș vrea să-l deștept, prea bine doarme! răspunse tot plecat deasupra lui Stan, actorul. Mă gândesc însă, că așa de beat cum e, flăcăul ăsta o fi trecut de stația lui. Îi caut biletul. A! i l'am găsit! Eră pus la pălărie. Ei bine! N'a trecut de stația lui. Trebuie să se dea jos la Dunăvăt.

Jandarmul se apropiase și el de Vovidenie, și urmărișe bănuitor toate mișcărilor actorului. Înțelegându-i grija, îl aprobă dând din cap, ca un om al stă-pânirei.

— Credeai poate, că vreau să-l buzunăresc?

Strămătorat, jandarmul, se apără:

— Doamne ferește! Văd cu cine am a face. Sunt orașan! E teatru în orașul nostru.

— Stăi să vezi și mai bine cine sunt eu! se strâmbă actorul și scoase din buzunarul lui o pereche de mustăți și un barbișon ca al lui Alexandru Vodă Cuza.

Restul trupei, funcționarul comercial, un târgoveț, se apropiară. În două minute, actorul făcuse din țărâranul spânatec un boer travestit țărănește, boer cu cioc și cu mustăți. Stan Vovidenie dormea în neștire, nepăsător de podoabele lui. Un hohot de râs uriaș umplu vagonul de clasa treia. Rând pe rând, pasagerii treziți veniră să-l vadă pe boeru beat și să crească cu hohotul lor de râs veselă. Stan dormea, par'că și pentru boerul pe care îl înfățișă.

Mai toți credeau, că la deșteptare, țărâranul își va da seama de ciocul și mustățile lui. Nu mai dormea nimeni. Actorii, actrițele, se întreceau în vorbe de duh. Așteptau cu toții stația la care trebuia să coboare țărâranul beat.

— Ne apropiem. Trenul și-a încetat viteza. Sus cu boerul cu cioc!

Cu sgâlțâeli puternice, cu răcnete, actorul și jandarmul reușiră să-l pue în picioare pe bejiv! Trenul se oprise.

— Dunavă! răsună de-afară.

— Dă-te jos, mă creștine! Aici e satul tău! Ai ajuns!

Omul se întinse de istov, își duse amândouă mâinile la brâu, se plecă strâmb, ca să-și ia pălăria de pe bancă, aruncă biletul și plecă.

— Cum te cheamă, măi? îl întrebă actorul.

— Stan! vorbi el, înclieat și cobori din vagon, în hohotul de râs, slab tăiat de grije.

Un felinar umblător, o lumină roșie, se perdă departe. Șeful stației pieri și el în gara mică și pustie peste care noaptea, tot nesfârșit apăsă, neagră.

„Stane! strigă după călătorul năuc, actorul șugubeț, plecându-se din vagon, pe când vagonul se urnia, plecă.

„Stan“ strigă actorul, dar urechea lui Stan, deși prinsese sunetul numelui lui, nu i-l dusese îndată la creier. Minteța țărânului eră împănjenită, abia putuse

da picioarelor lui poruncă să meargă, poruncă veche, și mereu fără greș împlinită.

Stan nu avea ochi să aleagă. Împinse prima ușă ce o văzu înaintea sălii de așteptare de clasa întâi, luminată slab de o lampă. Numai după pătrunsesse acolo și după ce făcuse câțiva pași, pași mari, de om beat, auzi chemarea, îngrijorată oarecum: „Stane!“ Cu greu omul se întoarse. Zămbi întâi, crezând că vede nedeslușit pe cineva, pe cel care-l chemase poate. Ochiul însă, rob mai credincios decât urechea, îl desluși cu privirea într-o oglindă. Omul întoarse capul, se întoarse cu totul, ca să vadă pe cel din oglindă. Dar nu eră nimeni la spatele lui, nu eră nimeni în toată încăperea strâmtă a sălii de așteptare.

Turburat plecă, voi să se apropie de scaune, ca să vadă dacă cel zărit în oglindă nu s'ascunde după ele. Oglinda însă, pe care o privi cu coada ochiului, înfățișă mereu pe omul cu cioc și cu mustăți lungi. Și omul din oglindă avea chiar hainele țărănești de pe el, avea aidoma aplecările lui de trup! Și nu eră nimeni altul în încăperea aceea, decât el singur, Stan Vovidenie!

Omul ridică mâinile în sus, spăimântat, și vedenia de asemenea! Stan făcui un pas, ca să se repeadă către ușă, arătarea din oglindă se porni și ea, gata să dea piept cu el. Stan închise ochii și zburci pe ușă, în întuneric.

Abia afară ducându-și mâna cu disperare la falcă își simți ciocul de Vodă Cuza și îl zmulse, ca pe ceva drăcesc, îngrozit și ușurat.

În amurg.

Se mișcă pe valuri

Corabia 'n zare

Și apa de maluri

Se bate mai tare.

Cu aripi de sânge

Clîpire ușoară:

Pe largul din zare

Amurgul coboară.

Cum luna bălăe

Lumină desface

Și noaptea coboară

Cu vise și pace.

Pescarii la maluri

Privesc peste larguri

Cum zarea înghile

Un stol de catarguri.

Eu singur privesc

În largul de sus:

Cum steaua de sard

Coboară spre-apus.

Și simt cum mă fură

Chemare nebună:

Sin alb, ca zăpada

Și farmec de lună.

O DUMINECĂ ACASĂ

Trebue neapărat, imi zisei Dumineca trecută, să gust *dulcele farniente*, liniștea dorită a acestei dimineți de Duminecă, ce-mi procură calitatea de familist. În urma unei hotărâri atât de bune imi pusei halatul, aprinse o țigară și mă lungii pe o canapea, foarte hotărât să scap ziua aceasta de toate miizerile sociale.

— Prezentacion! strigai (așa o chemă pe femeia noastră din casă). Ai să zici la toți, cari ar voi să mă vadă azi, că sunt la țară.

— Da, stăpâne.

Abia mă apucasem să realizez ceeace imi făgăduisem pentru plăcerea mea, că Carolina, dulcea mea tovarășă, se întoarse dela biserică, și câteva clipe după aceea următorul dialog vine la urechea mea în vârtejuri urfuz.

— Să se aducă la masă!

— Unde este Casimir?

— Doamne, să nu se ducă el la biserică!

— Mierla a murit.

— Nu se poate!.. și cum?

— *Nino* (Copil. Fel de a vorbi a poporului).

Francisco a plecat și nu mai vine.

— S'a adus la masă.

— Mamă, inchipește-ți, Robert a mâncat o banană.

— Nu e adevărat, mamă, Iulia... uricos, mincinos.

— Doamnă Carolina, să căutați altă bucatăreasă, coconită, că eu plec. Nu mai pot să rabd pe *Nino* Francisco, care m'a ocărit, pentrucă i-am spus să aducă lapte.

— Am să înnebunesc!

— Ce plictiseală! bombăni eu de pe canapea.

Și mă scuturai de delicioasa lenă și eșii din odaia mea, ca să liniștes lucrurile.

— Dta! imi zise Carolina, zărindu-mă. Poftim, fără cravată, faci pe grozavul, parcă n'ar fi vremea de guturai, hai?

— Dar, Doamne, draguță... Vreau să mă odihnesc. Mai de grabă dă-mi voce să mă mir eu, ca dta, care pe o vreme ca aceasta și pe umezeală, ai eșit așa de dimineată...

— Firește, la biserică... Dar cum, ca voi bărbații, sunteți niște eretici... Ai văzut ce a făcut Francisco? Și Barbara pleacă și ea! Nu, nu mai este de suferit!
— Nu te supără, Carolino; gândește-te că totul se reduce la o simplă schimbare de servitoare.

Am găsit masa rece, Robert aveă guturai, Iulia zgăriituri pe față, spărseseră două geamuri și pierduseră cheia dela bufet. Cu toate neplăcerile acestea, mă hotărîi să rămân liniștit, așa că dupăce ne scularăm dela masă m'am întors la țigara mea și la canapeaua favorită. Carolina se duse la bucatărie, ca să facă pape cu bucatăreasa și să supravegheze nu știu ce.

Când numai ce auzii două lovituri zdravene în ușă.

— Intră!

— Don Casimir Miraflorès aci e?

— Nu, domnule, făcu eu, e la țară.

— Atunci fi-ți bun și-i dați scrisoarea aceasta, când se va întoarce.

— Bine, domnule, zisei, bucurându-mă că n'am fost recunoscut.

Mă uitai la scrisoare. Eră o foaie cu pecetie, prin care președintele dela „*juranda*” a patra electorală mă înștiință, că aceasta se reunise și neavând secretar, m'au însărcinat pe mine; mi-aduceă la cunoștință acest lucru, ca să mă prezint ca să depun jurământul și să iau slujba în primire, ținând seamă, că dacă nu vreau face aceasta, voi plăti douzeci de „*fuertes*” (monedă, ca întâia amendă).

— Chiar de ar fi să mă împuște mâne, n'am să mă mișc de aci; că acum n'aș primi nici portofoliul finanțelor.

Zicând așa, chemai pe femeia din casă.

— Dacă cumva aducătorul acestei scrisori se va întoarce, să-i spu că sunt pe drum spre Venezuela.

— Da, domn... Açuși. Care-i acolo?

— Domnul căpitan Miraflorès...

De astădată eră un soldat. Imi aduse următorul ordin maneris:

„Comandantul batalionului zis „*Invingătorii dela Bombona*”, care se formează azi, vă previne că Garda Națională s'a adunat la *Hospicio* și vă somează să veniți îndată la locul acesta, ca să luați comanda unei companii la care sunteți numit căpitan.”

— Din ce în ce mai frumos, strigai. Așadar eu, cel mai poltron dintre muritori, sunt căpitanul „*Invingătorilor dela Bombona*?...” lți foarte mulțumesc, dragă patrie!

— Ascultă, zie femeii din casă, odată ce m'a văzut soldatul nu poți să-i spu că nu sunt, dar, dacă se va întoarce, o să zici că am holeră, că sunt la pat și în mare primejdie.

— Doamne, Doamne, imi zisei, unde este aci libertatea individuală?

Anul acesta am fost:

Membru în mai multe jurii pentru afaceri criminale. Indivizii desemnați prin votul meu la muncă silnică, au fost puși în libertate câteva zile după judecarea lor. Prin aceasta mi-am făcut tot atâția dușmani.

Sunt subscritorul tuturor loteriilor și a tuturor cotizațiilor, ce se pot închipui.

Membru în comisiunea pădurilor.

Inspectorul străzii, unde șed.

Expert însărcinat cu constatarea bunurilor orașului.

Membru în comisiunea de recensământ.

Societar la „*Filarmonica*”.

Examinator la toate examenele.

Candidat al partidului liberal ca alcaid și căpitan al „*Invingătorilor dela Bombona*”.

— Aci nu încape împotrivre! N'am încotro, trebe să mă spun...

Aci mă întrerupe Carolina, care se întorcea dela bucătărie supărată foc; nu numai că bucătăreasa nu vrea să primească leafa ce-i dădea, dar era hotărâtă să plece chiar acum.

— Nu mai încape îndoială, imi zicea Carolina, a fost amăgită de doamna Severiana. E vecinic acelaș lucru.

În clipa aceasta ne pomenirăm cu servitoarea doamnei Candelaria, care ne aducea, ca să ne distreze, pe cei cinci copii ai acestei bune prietene, care împinge sociabilitatea până acolo, că măcar că ședeă aproape de podul *del Carmen* iar noi în *calle de las Curas*, tot ne trimitea copiii.

— Foarte frumos... foarte amabil, răspunsei semnând; și ascultai pe Carolina, zicându-le:

— Intrați, copilașilor. Ce mai faceți? Mama voastră e bine? Remigita... Pepita... Indalecio... Benilda... Juanito, intrați, Robert și Iulia, iați o vizită pentru voi!

— Poftim buchet, bombanii ei, văzând pe Carolina în culmea supărării.

— Vezi? Îmi vine să turbez, imi zise ea o clipă după aceea; azi fără servitoare, fără bucătăreasă... și ca culmea năcazurilor, acum vizita aceasta!

— Ce să-i faci? Liniștește-te Carolino, să nu te audă cumva.

— Să mă audă!, strigă ea plictisită. De m'ar auzi dona Candelaria aceea, care o să mă înnebunească: într'o zi trimite să-mi ceară taparele, altădată cămășile dtele ca model, apoi macaturile mele, ghivecele, lămpile mele, ca să garnisească o măsuță. A avut curajul să dispună de papagalul și de pisica noastră: de primul în calitate de doctor în litere spaniol, pentru un papagal mic ce-și cumpăruse, de a doua, ca să bage groază în șoarecii cari năvălesc în cămara ei. Înțelegi, Casimir, că nu pot să rabd atăta abuz numai în numele prietniei.

Noroc, că pe când nevasta mea se rostea astfel, casa noastră se prefăcuse într'un adevărat câmp de bătăe: Strigăte, lovitur, alergări, teavură. La urma urmelor am constatat: Robert căzuse dintr'un pom, pe Pepita o mușcase maimuța, Iulia se rostogolise pe scară jucându-se de-a ascunsele cu Indalecio și Benilda luase ața călătoresei.

Venise prin urmare timpul ca să o șterg de-acasă. *Dolce farniente* liniște, pe care o doriaș nu eră de-acum înainte pentru mine decât un nou vis cu neputință de trăit. Mă îmbrăcai în grabă, ca să fug cât mai repede, chiar în clipa când Carolina aveă să pregătească bandaje și prăjituri și zaharicale pentru răniți și loviți.

Îmi astupai urechile, închisei aproape ochii, scorbii scara și mă repezii buimăcit spre așa dinspre stradă. Aci mă izbii față în față cu dl și dna Prauk, cari veneau să ne vadă. Pălăria mea dete jos ochelarii

domnului, și, incurcându-mă în nu știu ce, căzui și loviți cățelușul cocoanei.

— Vai!. Vai!. Domnule Miraflores, strigară ei în cor, încremeniți de mirare.

— Iată-mă la picioarele dv. doamnelor! Domnule Prauk! Intrați, mă rog... M'am poticnit. Mă iertați...

— A!.. nu face nimic! Ce face dna Carolina?

Și cu suze și complimente ajunserăm în saloan. Transparentele erau lăsate. Ducându-mă să le ridic, mă poticnii iar și răsturnai un vas și lucrurile de pe masa din mijloc. Se vede că-mi eră sortit să trec prin toate plictisilele posibile.

Amabilii mei mosafiri odată așezați, a urmat o scurtă tăcere. Le spusai că Carolina nu eră acasă. Vorbirăm despre Victor Emanuel, despre Napoleon, despre reclamațiunile „*Yankey*”-lor, despre sistemul nostru de guvernământ etc. Vizita se apropiă de sfârșitul ei, când alte două incidente noi mă scoaseră din săritte: copiii donei Candelaria, cari sunt foarte ingenioși, luaseră pe Sila, cănele nostru de curte, ca să călească pe el, și nenorocitul, neobcinuit cu astfel de glume se mâniaș și veneă spre saloan; în cale întâlni pe bietul cățeluș al doamnei Prauk și-l înhăță pe loc. La strigătele mele, cănele, slavă Domnului, fugi, iar cățelușul, înspăimântat, se refugiase lângă stăpână-sa.

Când domnul și doamna Prauk dădură să plece, se porni o ploaie de par'că turnă cu găleți; așa că ne puserăm iar jos. Zgomotul streșinelor imi umplu sufletul de o mare descurajare față de trista mea situație. De ce să nu trăești mai bine la Lima barbară de tot? imi ziceam. Ce să facem într'o astfel de situație? Ce-o să ne facem, Carolina și eu, într'o zi ca aceasta expiatoare, fără îndoială.

Însfârșit, pe la cinci sara, când stătă ploaia, Englezii mei se grăbiră să plece. Cum mă văzui scăpat alergai prin odai să văd ce se întâmplase.

Carolina biruită de atâtea năcazuri, se lungise pe o canapea și dormia.

Copiii adunați în odaia servitoarelor, înmormântau miera, care murise în dimineața aceea, și cadavrul ei îmbrăcat cu o rasă de călugăr, zaceă în tocul briciului meu; ștregării mi-l șterpeleriseră ca să facă din el un coșciug pentru răposata.

Pe Francesco il luaseră în armată și aceasta eră pricina lipsei sale, iar nu cum spuneă dimineața. Cât despre aceasta din urmă, ea s'a învoit în cele din urmă să rămână la noi. După masă, am trimis copiii să vadă tigul, și, căteva clipe în urmă, un zimbat al duioasei Carolina, mă făcu fericit; m'am jurat însă că n'am să mai stau Dumineca acasă, afară dacă mă va prinde moartea acolo într'o astfel de zi.

Ricardo Silva — P. Dorneanu.

MARAMA SFINTEI VERONICA — 5 —

— POVESTIRE DIN VIAȚA MĂNTUITORULUI —
de SELMA LAGERLÖF — Trad. de AL. LUPEANU

Faustina a înțeles îndată, că valurile de popor a întregii țări s'au adunat aici, în Ierusalim, ca să prăznuiască o mare sărbătoare.

Cei mai de departe au sosit deja și și-au întins corturile. Cei de mai aproape sunt pe drum încă. De pretutindeni, de pe creștele strălucitoare de lumină, coboară ca o îngrămădire de haine albe, ca o revărsare nesfârșită de cântece și de bucurie sfântă, de sărbătoare.

Bătrâna a privit vrem îndelungată această revărsare a mulțimii și lungul șir de corturi. Apoi zise romanului care călărea alături:

— Pe cum se vede, Sulpiciu, tot poporul ludei a trebuit să se îngrămădiască aici.

— Așa este — răspuse tânărul roman, pe care însuși Tiberiu îl alesese să fie însoțitorul Faustinei, fiindcă petrecuse mai mulți ani în Iudea. — E vremea sărbătorilor de primăvară și cu acest prilej, cu mic cu mare, toată lumea vine la Ierusalim.

Faustina s'a gândit o clipă.

— Mă bucur, că sosesc astăzi în acest oraș, când se încep sărbătorile, — zise. — Asta nu poate să însemne altceva, decât că zeii ne favorizează în acest drum al nostru. Ce crezi: va fi venit abunșeamă la Ierusalim și profetul din Nazaret, ca să fie de față la sărbători; profetul din Nazaret, pe care îl căutam?

— Așa cred — zise romanul. — Într'adevăr zeii au rânduit astfel. Ori cât de bine te simți și ori cât ești de în putere, totuș trebuie să te numești fericită, că nu trebuie să faci calea obositoare până sus în Galilea.

Zicând acestea s'a apropiat de câțiva drumari, cari tocmai treceau alături, și îi întrebă: Ce credeți, să fie oare în Ierusalim prorocul din Nazaret?

— Pe vremea asta totdeauna l'am văzut acolo — răspuse unul din călători. — Va veni abunșeamă și de data asta, fiindcă e om drept și milostiv.

O femeie, întinzându-și mâna, a arătat spre colina dela răsăritul cetății și zise:

— Vezi coborâșul crescut cu olivii al dealului același? acolo își pun Galileienii corturile. Acolo poți afla abunșeamă, dacă e aici omul pe care îl cauți?

Au puresm mai departe, pe drumul șerpuitor la vale, apoi au luat-o la deal spre Sion, ca să ajungă în cetatea de pe culme.

Aici, drumul prăpăstios e prins între pereți scunzi. O mare mulțime de cerșitori și schilozii stau ghemuiți pe acești pereți, cerând milă dela trecători.

Cum mergeau așa încet, s'a apropiat o izraelteancă de Faustina.

— Uite, cel de colo e galilean, — zise arătând

pe un cerșitor, zgârcit lângă un zid. — Îmi aduc aminte, că l'am văzut între învățăceii prorocului. Acela poate să-ți spună, unde e cel pe care îl cauți?

Faustina s'a îndreptat, împreună cu tânărul roman, spre omul pe care îl l'au arătat. Eră un biet bătrân, cu barbă lungă, albă. Nu cerea milă; ci se părea așa de confundat în gândurile-i negre, încât nici nu se uită la călătorii cari îl treceau pe dinainte.

Nici nu a auzit când l'a agrăit Sulpiciu. A trebuit să-i strige mai de multeori.

— Om bun, aud că ești galilean. Spune-mi, rogu-te, unde putem întâlni pe prorocul din Nazaret?

— Ce vrei? — izbucni moșneagul. — De ce mă întrebi de omul acela? Nu știu cine este, nu sunt galileian.

Auzind acestea izraelteanca s'a amestecat în vorbă:

— Ei, dar eu te-am văzut cu dânsul. Nu te teme, ci spune nobilei femei romane, prietenei cheșarului, unde poate să-l întâlnească degrabă.

Învățăcelul surprins s'a năcăjit și mai tare.

— Au înnebunit astăzi toți oamenii? — strigă. — Sunt cuprinși de duhul necurat, de tot întruna mă năcăjesc întrebând despre acel proroc? De ce nu vrea să creadă nime, că nu-l cunosc? N'am venit din țara lui, nu l'am văzut niciodată!

Cu erumperea lui zgomotoasă a trezit luarea aminte a oamenilor și vreo doi cerșitori din apropiere deasemenea au tras la îndoială adevărul spuselor lui.

— Ba zău, ai fost învățăcelul lui, — ziseră. — Te știm cu toții, că ai venit cu el din Galilea.

Dar bătrânul cerșitor și-a ridicat mâinile spre cer și zise cu glas tare:

— Pentru acest om a trebuit să ies din Ierusalim și, iată, acum nici aici afară de cetate, între cerșitorii, nu am pace. De ce nu vreți să-mi credeți, dacă vă spun odată, că nu l'am văzut nicicând?

Faustina s'a întors dând din umere.

— Să-l lăsăm în pace — zise — omul acesta nu-i cu mintea întreagă. Dela el și așa nu putem afla nimic.

Și au plecat mai departe pe deal în sus. Faustina eră acum abia de câțiva pași departe de poarta cetății, când femeia izraelteancă, care îi ajutase să caute pe profetul, îi stăgă să aibă de grijă. Și, prinzând frânele de scurt, a văzut un om zăcând la picioarele calului. Stă întins în praful drumului, tocmai unde eră valul de oameni mai îndesat. Minune, că nu l'au călcat în picioare, deja până acuma, animalele sau oamenii.

Eră culcat pe spate și se uită în sus, în gol, cu ochii lui șterși, mijitori. Nici nu se clătea, deși cămilele își târâiau tocmai pe lângă el copitele lor grele. Îmbrăcămintea lui eră sărăcăcioasă și pe lângă asta eră neagră de praf și de țărână, în cari se tăvălise, încât se părea că vrea să se ascundă, ca cu atât mai degrabă să fie călcat.

— Ce-i aici? De ce zace omul acesta aici în cale? — întrebă Faustina.

Omul de jos în clipa asta a început să strige la trecători:

— Frații mei, surorilor, faceți-vă milă cu mine! Călcați-mă cu caii și cu cămilele voastre! Nu treceți pe lângă mine! Faceți-mă una cu țărâna! Vândut-am sânge nevinovat! Toropiți-mă!

Sulpiciu a apucat călul Faustinei de frâu și l'a ferit din cale.

— Acesta e un păcătos, vrea să se canonească! — zise. — Nu te opri pentru el. Sunt minunați oamenii aceștia, trebuie să-i lăsam în pace.

Dar omul din cale strigă mereu:

— Urcăți-vă cu călcăiele voastre pe inima mea! Lăsați cămilele să mă zdrobească! Copitele azinilor voștri să-mi calce pe inimă!

Faustina nu s'a putut răbdă să treacă pe lângă acest nenorocit, fără să încerce a-l înduplecă să privească în sus. Nu se putea desliși de lângă el.

Femeia izraelteancă, care vrea să-i ajute cu tot prețul, s'a vârit iarăș aproape de dânsa.

— Și acesta e din învățaceii prorocului! — zise.

— Să-l întreb, că unde-i este învățătorul?

Faustina a făcut din cap și muiera s'a aplecat spre cel din țărână.

— Ce-ați făcut voi Galileenii astăzi cu învățătorul vostru? — l'a întreat. — Văd că v'ați respirat cu toții, iar el nicăiri.

La această întrebare omul de jos s'a ridicat într'un genunchi.

— Ce duh necurat te-a îndemnat, să mă întrebi chiar pe mine despre el? — zise cu glas de desna-dejde. — Nu vezi că mă tăvălesc aici în praful drumului, ca să mă calce trecătorii. Nu-i destul atâta? Mă mai chinuiești și tu întrebându-mă: ce-am făcut cu dânsul?

— Nu înțeleg de ce mă cerți? — zise femeia. — Căci doar numai atâta vreau să știu: unde e învățătorul?

— Vai ție, că nici să mor nu mă lași în pace — strigă cu glas mare. Și desfăcându-și drum prin mulțimea ce se îmbulzea înaintea porții, și zbirând îngrozitor, alergă înainte, iar hainele-i sfârticate i se băteau în urmă ca niște aripi mari, negre.

— Se pare că toată lumea e ne bună aici — zise Faustina văzându-l. Vederea învățăcelor profetului i-a topit toată nădejdea. Cum poate să-i ajute chesarului cineva, care are învățaceii așa de nebuni?

Și muiera izraelteancă privea cu întristare aceste întâmplări și zise, cu multă seriozitate, Faustinei:

— Cere-ă degrabă după dânsul, nobilă femeie.

Mă tem că a pățit ceva, fiindcă învățaceii lui sunt așa de pierduți la minte și nici nu vreau să audă de dânsul.

În urmă Faustina a trecut pe sub boltitura porții

ajungând cu sulta sa în ulițele strâmte și întunecoase, cari gemeau de mulțimea oamenilor. S'a părut că e aproape cu neputință a străbate prin oraș. Pas de pas trebuiau să se oprească călăreții. Înzădar cercau să deschidă cale sclavii și soldații. Valurile dese de oameni se rostogoleau înainte fără să poată fi oprite.

— Străzile Romei sunt într'adevăr liniștite grădini de petrecere, față cu aceste uliți — zise matroana tânărului care călărea alături.

Sulpiciu a văzut numai decât, că le opresc drumul piedeci aproape nevinșe.

— În aceste uliți îngheșuite aproape e mai ușor a trece pe jos decât călare — zise. — Dacă nu ești de tot oboșat, așa zice să mergem pe jos până la curtea procuratorului. E departe, ce-i drept, dar, zău, călare nici pe miezul nopții nu ajungem acolo.

Faustina numai decât s'a învoit. S'a dat jos de pe cal și l'a dat în grija unui sclav. Apoi au luat-o la drum pe jos, călătorii romani.

Și în chipul acesta cu mult mai ușor se fericeau. Au ajuns destul de în pripă în mijlocul Ierusalimului și Sulpiciu i-a arătat Faustinei o uliță nici strâmtă nici largă, care nu eră departe de dânsii.

— Uite, Faustină, dacă ajungem în ulița de colo, suntem la țintă îndată. Ne duce de dreptul la locul de popas.

Dar tocmai atunci li s'a pus în cale cea mai mare piedecă, când voiau să cotească în ulița aceea.

S'a întâmplat, că chiar în clipa când Faustina a ajuns dela curtea procuratorului la poarta numită a justiției, în ulița spre Golgota, pe acolo duceau un prisoner, ca să-l răstignească.

Înainteai lui alergau țângăi sălbătăciți, voind să vadă răstignirea. Iși desfăceau cale cu putere nebună, înălțându-și brațele într'un avânt nebun și scoteau din gâtlejuri răcnete neînțelese, voioși că vor avea o privilegiu mai rară.

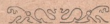
În urma lor pășea o ceată mare de oameni cu haina lungă; după vedere erau fruntașii cetății. După dânsii mueri; multe dintrânsle cu obraji umeziți de lacrimi. O întreaga oaste de cerșitori și de schilozii se sileă și ea înainte, zbirând tare, de te asurzeau.

— O, Dumnezeule, — strigau — mântuște-l. Trimite-ți îngerii și slobozește-l pe dânsul. Trimite ajutorul tău în ceasul lui de lipsă grea.

La spate veneau câțiva soldați romani, pe cai înalți. Aveau de grijă să nu poată năvăli nimenea din mulțime la prisoner și să-l scape.

Îndată după dânsii călăii, conducând pe cel merit răstignirii. Pe umere i-au pus cruce mare, grea; și nici nu eră în stare să o poarte. Suse greutatea ei i se frângea trupul, plecându-se până la pământ. Capul îi căzuse așa de tare, de nici nu i se putea vedea față.

— urmează —

Cărți primite la Redacție:

Leonard Paukerov: Când joci teatru românesc în țara ungurească. Prețul 2 cor. De vânzare la „Librăria Dr. S. Bornemisa”, Orăștie.

Virgil Onițiu: Carte de citire pentru clasa I. a școalelor medii. Prețul cor. 2-30.

Virgil Onițiu: Carte de citire pentru clasa II. a școalelor medii. Prețul cor. 2-30.

— Amândouă aprobate de dl ministru de culte și instrucție. Editura Ciurcu.

□ □ □

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE RETRIMIT.

I. C. Aceștea din urmă sunt mai slăbute; au le putem folosi.

Ionet Ia S. Incepături slabe, cari nu destăimesc încă nimic. Nepublicabile.

I. C. *Soșdeanul*. Vă mulțumim pentru oferta de-a ne trimite calități stilistice mai deosebite, dar se ogîndesc și 'n aceasta reminescente din Goga, așa ca o melodie cunoscută, pe care ai mai auzit-o cândva. Mai încercați și poate... poate. Aceștea însă nu.

P. P. B. Din cele trimise numai una singură are câteva calități stilistice mai deosebite, dar se ogîndesc și 'n aceasta reminescente din Goga, așa ca o melodie cunoscută, pe care ai mai auzit-o cândva. Mai încercați și poate... poate. Aceștea însă nu.

La „Tipografia Nouă” să primеște imediat un **culegător bun pentru compres.** — Leafia conform tarifului.

Colectiile

„Cosinzenii“

de pe a n. I. II. și III. se pot comandă dela administrația revistei pentru :: suma de cor. 27— ::

Abonații noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le capătă toate trei colecțiile pentru suma de 20 coroane.

CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa” în Orăștie. —

	Cor. ni.
Ursu I.: Ștefan-cel-Mare și Turcii	4—
Chiru Nanov: Ochiul Dracului, nuvele	1-50
Sorbul M.: Letopisești, dramă istorică în trei acte	2—
Agărbiceanu I.: Arhangheli, roman din viața rom. ard.	3—
Șăineanu L.: Dicționar universal al limbii române ed. 3.	9—
Iorga: Ce ne învață cariera lui A. Vlaicu	—15
V. Mestugean: Regina Noastră. Note biografice cu privilegiul aniversărei de 70 ani	1—
Rădulescu Niger: Orfanii neamului, roman naționalist	4—
N. Iorga: Studii și documente cu privire la istoria Românilor, vol. XXII.	5—
N. Iorga: Studii și documente cu privire la istoria Românilor, vol. XXIII.	6—
N. Iorga: Corespondența lui Dimitrie Aman	4—
„ Scrisori de boeri	1-75
„ Scrisori domnești	1-50
M. T. Carada: Sfânta Melania cea tânără	—80
I. Secula: Economia de casă întocmită după mai mulți autori	3—
Goga O. Domnul Notar, dramă în 3 acte din viețaa ardelenescă	2—
A. Vlăhușă, Dreptate, nuvele	2—
G. Coșbuc, Fire de tort. Ediție nouă și adăugită	3—
Sadoveanu: Privești Dobrogene	2—
B. Katargiu: Discursuri parlamentare 1859—1862	2—
Lamartine: Raphael vol. I.	—30
Tailler E.: Dragoste de scriitor sau romanul lui V. Hugo	—30
Mahpassani: Sîrghi de alarmă, nuvele	—30
Fogazzaro: Povestiri	—30
Cinci scrisori de dragoste ale unei călugărițe	1—
Aradi V., A Ruthen skizmapör	1-50
Simeon Balint, viețaa și luptele lui în anii 1848—49	1-50
Trecutul Românilor de pe pământul crăiesc	4—
Lungian M. Zile senine, iconea dela țară	1-50
Beza M. Pe drumuri. Din viețaa Aromânilor	2—
Galageon G. Biserica din Răzoare, nuvele și schițe	2—
Chirijescu M. Răsăduri, nuvele	2—
Legea electorală. Articolul de lege XIV din 1913	1—
Dr. S. Stanca, Pocășii	4—
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2—
Ion Agărbiceanu: Schițe și povestiri	2—
Al. Ciura: Amintiri	1-60
I. Dragoslav: Volintirii	1-80
L. Reboreanu: Frământări	1-50
V. Eftimiu: Poemele singurătății	2—
Dr. G. Biedenapp: Ce povestesc eu copilului meu	—80
A. France: Crima lui Sylvestre Bonnard, roman	1-80
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	1-80
St. Lăzar: Floarea Betuliei, roman	1-80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1-60
A. Hamat: Noua lege militară	2—
E. Borcia: Versuri flustrate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monologe	1—

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —